ఇంటికి కొందరు బ్రహ్మచారులు

రామారావు ప్రతి ఆదివారం సంతోషంగా ఒకరి ఆ రోజు దాని, బాయిని తన ఇంటికి భోజనానికి పిలిచేవాడు. వాళ్ళిద్దరూ బ్రహ్మచారులు. రామారావు ఆ ఇద్దరిలో పెళ్ళైన భాగ్యశాలి. రామారావుకి పెళ్ళి అవ్వక ముందు వాళ్ళు ముగ్గురూ ఒక హోటల్లోనే భోజనం చేసేవారు. ఆ భోజనం ఘోరమన్న సంగతి నాయుడు కూడా మైనారిటీలో ఆ ముగ్గురికీ ఒక్క యముడే పరిచారి ప్రత్యక్షమైనట్టు వాళ్ళు ముగ్గురు అప్పుడప్పుడు రామారావు సీతతో వాళ్ళ గురించి చెప్పేవాడు. తాము ఇంటికి భోజనానికి పిలవాలని సూచన చేసేవాడు సీత నవ్వి ఊరుకునేది.

రామారావు బ్రహ్మచారిగా ఉన్న రోజుల్లో భోజనం విషయంలో చాలా బాధపడ్డాడు. ఎవరైనా పెళ్ళయిన ధర్మాత్ములు పిలిచి గుప్పెడు మెతుకులు పెట్టి పుణ్యం చెయ్యమని ప్రతి రోజు ప్రార్థిస్తూ వెంకటేశ్వరస్వామిని వేడుకునేవాడు ఆఖరికి దేవుడు అతని మొర విని అతనితో ఆఫీసులో పనిచేసే స్నేహితుడికి పెళ్ళి జరిపించాడు. ఆ స్నేహితుడి ఇంట్లో అతగాడికి బదిలీ అయి వెళ్ళిపోయే వరకు వారానికి రెండుపూటలు భోజనం చేసేవాడు. ఆ రోజుల్లోనే రామారావు ప్రతిజ్ఞ పెట్టాడు — తనకు పెళ్ళయాక తను కూడా యథాశక్తి ఒకళ్ళిద్దరు బ్రహ్మచారులకి 'వారాలు' తన ఇంట్లో ఏర్పాటు చెయ్యాలని.

అయితే, సీత పెళ్ళయ్యే వరకు చదువు కుంది అందుకని పెళ్ళయే నాటికి వంట రాదు. పుట్టింట్లో సీత ఎప్పుడైనా వంటింట్లోకి దిగితే తల్లి — "ఏం తల్లీ, ఈ రోజు ఎవరికి నోట్లో మెతుకులు లేకుండా చేద్దామని అదృష్టం లేదా?" అంటూ ఆశ్చర్యపోయి అటువంటి అక్కడినుంచి పంపేది. అయితే, పెళ్ళయాక తను ఏం వండినా, భర్త అద్భుతంగా ఉందని మెచ్చుకుని తింటూ ఉండటం చేత ఒక నెల రోజుల్లో కాస్త పాక ప్రావీణ్యం సంపాదించింది. కాస్త నమ్మకం కుదిరాక రామారావు సూచనను ఆమోదించింది.

[illegible] [illegible] వేరు.

[illegible] "[illegible]" [illegible]

"[illegible]" [illegible]

[illegible] అందుకు [illegible] తెలుసుని చూస్తు న్నారు. [illegible] ఉన్నారు [illegible] చూసింది [illegible] ఆ రోజు [illegible] పోతే బాగుండును అనుకుంది. [illegible] పోలేదు. సీతకి అంత [illegible] యాక వచ్చిన రెండో [illegible] పోవటం నచ్చలేదు. [illegible] వాళ్ళు లేరు. "[illegible] ఉండండి" అన్నాడు రామారావు.

రామారావు అలా అన్నాడు కదా అని వాళ్ళు వారానికి రెండు మూడు సార్లు రావటం మొదలు పెట్టారు. వాళ్ళతో బజారుకి వెళ్ళినా, మగవాళ్ళు ముగ్గురు పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకుంటూ, రాజకీయాలు మాట్లాడుకుంటూ సీతకి పది గజాల ముందర నడిచేవారు. సీత మాట గుర్తుకు వచ్చినప్పుడు ఆమె కోసం ఆగుతూ ఉండేవారు. సీత కేది వచ్చులేదు. ఆ పిల్లకి వ్యంగానికి కొన్ని కల లున్నాయి. అందులో మొగుడు, తను మాత్రమే ఉంటారు. వాళ్ళిద్దరు చెట్టా పట్టా లేసుకుని బజార్లకి, సినిమాలకి వెళ్ళటమే ఆ కలల్లో ఇతివృత్తం.

రామారావు దంపతులంటే తాము చాలా ఋణపడి ఉన్నామని గుర్తించి ఒక రోజు రాజా, బాబు వాళ్ళద్దరిని హోటలుకి భోజనానికి పిలిచి, సెకండ్ షో సినిమాకి టాకీసులో తీసుకు వెళ్ళారు. రామారావు సంతోషించాడు. సీతకి వాళ్ళందరితో కాకుండా తా మిద్దరే ఈ పనులన్నీ చేస్తే బాగుండు ననిపించింది. సీత ఎప్పుడైనా రామారావు దగ్గర వాళ్ళిద్దర్ని విసు క్కుంటే— "నువ్వు కొంచెం వేరే అలా విసుక్కుంటున్నావు గాని, నిజానికి వాళ్ళకి మనం అంటే ఎంత ఇష్టమో! మనస్సే మూశావుగా — మన మీద ఎంత ఖర్చు పెట్టారో!" అని అనేవాడు. ఏ వారమైనా పనులుండి వాళ్ళు రాకపోతే— "అయ్యో! ఎందుకు రాలేదో!" అనో, "ఈ వారం చాలా బోర్ కొట్టింది" అనో అనేవాడు.

పెళ్ళయిన ఏడాదికి సీత ప్రసవం వంలో మొగుడే కాక చాలా మంది

గుంటూరు జిల్లా రేమల్లెలో శ్రీ ఉప్పలపాడు సైదులు సన్మానం జరిగింది. ఈ సందర్భంగా శ్రీ కోడూరుపాటి సరస్వతీ రామారావుగారు కృష్ణ పాత్రధారి శ్రీ సైదులుకు సువర్ణ కిరీటం సమర్పిస్తున్న ఫొటో

మనుషు లుంటారని, మాట్లాడుకోవ టానికి చందమామ, మల్లెపూలు కాకుండా పెరిగిపోతున్న ధరలు, క్రైస్తవ [illegible] లాంటి విషయాలూ చాలా ఉంటాయని గ్రహించింది. మనిషి సంఘ జీవి అన్న గుర్తింపు కలిగాక రాజా, బాబుల రాకకోసం ఎదురుచూడటం నేర్చుకుంది. వాళ్ళకి ఏదైనా చేసి పెట్టి వాళ్ళ మెప్పు పొందాలన్న తపనా పెరిగింది. సీత ఏడాదిలో పాకశాస్త్రంలో బాగా అలవాటు పడిపోయింది. తను చాలా మంచి వనికత్తె నన్న అభిప్రాయం ఏర్పరుచుకుంది.

అలాంటి అభిప్రాయం కలిగాక ఓ సారి సీత వాళ్ళింటికి వచ్చిన శాంత, ఆశ్చర్యంతో "నేను నిన్న కొబ్బరికాయ పచ్చడి చేస్తే చాలా బాగా కుదిరింది. ఆదేం తమాషాపో గాని" అని కాస్సేపు ఆగి, వాళ్ళు నిజంగా అది తమాషా అను కుంటారేమో అన్న భయం కొద్దీ— "కొబ్బరి పచ్చడి చేస్తే నేనే చెయ్యాలని మెచ్చుకుంటూ బాబు, రాజా నేను చేసిన పచ్చడి అంతా తినేశారు" అంటూ చేర్చింది.

"అయ్యో! కొబ్బరి పచ్చడి ఎలా చేసినా బాగానే ఉంటుంది— దానిదేం భాగ్యం! అంతకంటే తమాషా నేను చెబుతాను. మా ఇంటికి మూర్తిగారు ఓ రోజు భోజనానికి వచ్చి నేను చేసిన మామిడికాయ పప్పు బాగుందని మెచ్చు కుని ఆ సైడ వాకు కూడా మిగలకుండా అంతా తినేశారు" అంది శాంత.

"మీ ఠరా అంటున్నారో మా ఇంటికి వచ్చే రావుగారు నేను ఫ్రాతికి కూడా ఉంటుందన్న ఉద్దేశంతో పెట్టిన సాంబారు మొన్న ఆదివారం పొద్దున్న భోజనానికి వచ్చి 'నా కసలు సాంబారు నచ్చదు. అలాంటిది ఈ సాంబారు తింటూంటే జివ్వా లేచొస్తోంది' అంటూ గిన్నెడు సాంబారు లొట్టించేసు కున్నాడు" అంది లక్ష్మి.

సీతకి వాళ్ళ మాటలు ధోరణి నచ్చ లేదు. తనతో వాళ్ళకి పోటీ ఏమిటో! తను చెప్పింది విని అసూయతో వాళ్ళు ఏవో కల్పించి చెబుతున్నారు అనుకుంది. అలాంటి వాళ్ళతో స్నేహమేమిటని, స్నేహం తగ్గించేసింది. ఎక్కువగా మగ వాళ్ళే నయం! వాళ్ళకి ఆడవాళ్ళని గౌరవం చెయ్యటం తెలుసు. ఆడవాళ్ళు ఉత్త ఉడుకుమోతులు అనుకుంది. విజా నికి మగ కంపెనీలో తను కేంద్రం. తను

క. వ. న. శర్మ

ముఖ్యురాలు. తనే ప్రేమాస్పద దురాలు. రామారావు తన్ను ముద్దు చేస్తే, రాజా, బాబు చాలా గౌరవం చేస్తారు. తన గొప్పతనం మిగిలిన ఆడవాళ్ళకి అర్థం కాదు. మగ వాళ్ళతో సంభాషణ చాలా [illegible] ఉంటుంది... అనుకుంది.

అప్పుడే బాబు వచ్చి [illegible] "మా [illegible]" రామారావు [illegible] అదృష్టవంతులు" అని అన్నాడు. "[illegible] చేసుకుంటే [illegible] చేసుకుంటూ ఉన్నాం, సార్!" అన్నాడు. సీత పొంగిపోయేది. ఇప్పుడు [illegible] సేక కూడా ఆడుతూంది.

సరిగా అలా [illegible] హాయిగా రోజులు గడిచిపోతున్న సమ యంలో ఒక రోజు బాబు పది రోజులు సెలవు పెట్టి వాళ్ళ ఊరు వెళ్ళాడు. వెళ్ళిన వాడు సెలవవగానే తిరిగి వచ్చి, ఆ సాయంత్రం రామారావు వాళ్ళింటికి వెళ్ళాడు. సీత కాఫీ ఇచ్చింది.

"అమృతం" అన్నాడు బాబు. సీత నవ్వింది.

"ఏమిటి హఠాత్తుగా వెళ్ళిపోయారు? పెళ్ళి చూపులా?" అని అడిగింది.

"అవునమ్మా! పెళ్ళికూతుర్ని చూశాను. ఇంకో నెలలో బి. ఎ. పూర్తి చేస్తుంది. తెల్లగా ఉంటుంది. మీ అంత తెల్లగా కాదనుకో. పొడుగు కూడా మీ భరిదాపుల్లో ఉంటుంది. వాళ్ళ నాన్న గారు డాక్టర్" అని చెబుతున్న బాబుని ఆపి, "పెళ్ళికూతురు పేరేమిటి ఇంతకీ?" అని అడిగింది సీత కుతూహలంగా.

"ఇందిర. రెండు నెలల్లో పెళ్ళి. మీరూ ఇద్దరు తప్పకుండా రావాలి. ఖర్చు నాదే" అని ఆహ్వానించాడు.

బాబు పెళ్ళికి రాజా, రామారావు కూడా సెలవు పెట్టారు. బాబు అందరికీ ట్రైన్లో రిజర్వేషన్లు ముందరే చేయించాడు.

"ఇందిర కేం తెలియకపోయినా మీ దగ్గరికి పంపించేస్తా, ఉంటావమ్మా" అంటూ ట్రైన్లో బాబు ఉత్సాహపడి పోయాడు. సీత పొంగిపోయింది.

పెళ్ళి ఆట్టహాసంగా జరిగింది. "అమ్మా! ఈ అమ్మాయే సీత. ఈయనే రామారావు. ఇతను రాజా. మేము ముగ్గురం చాలా స్నేహితులం. సీత చాలా బాగా వంట చేస్తుంది. నేను నాలుగైదు రోజులు వాళ్ళింట్లోనే భోజనం చేస్తాను" అంటూ పరిచయం చేశాడు.

ఊరునుంచి తిరిగొచ్చాక కొత్త కోడలు రామారావు దంపతులకు చాలా ఆదరమిస్తున్నట్లు [illegible] బాబు ఇద్దరి వాళ్ళకి, వాళ్ళతో పాటు రాజాకి విందు సత్కారాలు చేసింది.

ఒక్కటే గెంటే స్వంత అక్కా చెల్లెళ్లలా పాటు సీతని కూడా ఎర పెట్టేందుకు ... చెప్పారని చేరు. ఆ పెళ్లివారికి ఏమీ ఒంటా చెప్పలేదు. కాని, బయట ...

"ఇక్కె, చెప్పావేమి ఈ రూలో నీ కో అడ్డం ఉంటాదేమి! జాగ్రత్త! ఎవరే ఎప్పుడైనా చెప్పొద్దని" అంటూ ఇందిరని ఒంటరిగా వాళ్లు ఎంతో ఇష్టపడ్డా మనుకుని పరిచయం చేశారు. అందుకని ఆదిలోనే ఇందిరకు సీతలంటే మంచికాని అభిప్రాయం కలిగింది.

పెళ్లికాగానే రాజు, రామారావు, సీత తిరిగి వెళ్లిపోయారు. "మే మిచ్చే ప్రెజెంట్ ఈ చెప్పేనే ఇస్తాం" అని చెప్పారు.

బాబు పెళ్లి తతంగం అంతా పూర్తి అయ్యాక తిరిగి వచ్చాడు. అందరు కలిసి బాబుకి రామారావు వాళ్లింటికి దగ్గరలో ఇల్లు చెతికారు. రామారావు రాజు కలిసి డ్రెస్సింగ్ టేబుల్—మరీ ఖరీదు కానిది—బాబుకి ప్రెజెంట్ చేశారు. బాబు ఇంటికి కావలసినవి కొనటంలో హడావిడి పడుతున్నాడు. ఇందిర మరో వారంలో వస్తుంది. బాబు కలలు కంటున్నాడు. ఒంటరిగా ఉన్న, ఇందిర— రామారావుకి, సీతకి, రాజుకి భోజనాలు పెట్టేస్తున్నారు.

బాబు సీతని ఇంటికి కావలసినవి కొనటంలో సాయం చెయ్యమన్నాడు "ఇందిర వచ్చాక చూసుకుందాం. అమ్మాయి ఏం సామాను తెస్తుందో" అని అనలేదు సీత. అసలా మాట సీతకి తోచలేదు. తన సామర్థ్యం మీద సీతకి చాలా నమ్మకం ఉంది. ఇందిర మాత్రం బహుశా ఏం తెస్తుంది? తను తెచ్చినవే తెస్తుంది. పైగా వచ్చిన ప్రెజెంట్లు తెస్తుంది. అలా ఆలోచించి చాలా జాగ్రత్తగా లిస్టు రాసి బాబుచేత అన్నీ కొనిపించింది. బాబు కొంటు స్వంతసేపు సీత వాకచక్యాన్ని మెచ్చుకుంటూనే ఉన్నాడు.

ఇందిర వస్తుందనగా అందరు కలిసి సినిమాకి వెళ్లారు. ఆ రోజు రామారావుకి ఒంట్లో అంతగా బాగా లేదు. అందుకని హోటలుకి కాక ఇంటికే వెళ్లి ఆవకాయో మరేదన్నా పచ్చడో వేసుకుని భోజనం చేద్దామన్నాడు. ఇల్లు చేరేసరికి రాత్రి పదయింది. "ఉట్టి అన్నం వండు" అన్నాడు రామారావు. కాని, సీత రెండు పొయ్యిలు, చారు చేసి పదకొండింటికి అన్నం పెట్టింది.

"నీ ఓపికకి మెచ్చుకోవాలమ్మా!" అన్నాడు బాబు, అన్నం తింటూ.

వెలుగు నీడలు

ఫొటో: ఆర్. విజయభాస్కర్ (...)

"బంగాళాదుంపలు బుచ్చికొన్నా 'ముట్టా లొచ్చారు' కథలో వేసేసినట్టు వేసేశారు" అని మెచ్చుకున్నాడు రాజు.

రామారావు మౌనం వహించాడు. 'నేను ఏదో అన్నం వండమంటే సీతెందు కంత హడావిడి చెయ్యాలి?' అని కోపం తెచ్చుకున్నాడు. అందుకు బాబు, రాజు వెళ్లాక రాత్రి పన్నెండింటికి "మనం ఈ భోజనాలు పెట్టడం విషయంలో హద్దు మీరుతున్నాం, సీతా" అన్నాడు.

"ఏంటి? నేను రెండు కూరలు చేశాననా? మొదట్లో నేను వద్దంటూంటే వాళ్లని రోజూ ఇంటికి పిలిచింది మీరు. ఈ పూట కూడా ఇంటికే భోజనానికి పిలిచింది మీరు" అంది సీత. ఆ పైన "ఇంటికి పిలిచి పచ్చడి మెతుకులు పెడితే ఏం బాగుంటుంది?" అంటూ ప్రశ్నించింది.

"బాగుంటుందో, లేదో నాకు తెలియదా? వాళ్లు నా స్నేహితులు కదా!"

"ఆడదానికి ఒకర్ని ఇన్స్టింక్ట్ ఉంటుంది. ఆఖరికి మొగుడుకి భోజనం పెట్టేటప్పుడైనా తల్లిలాగానే పెడుతుంది. భోజనానికి కూర్చున్న వాళ్ళు తృప్తిగా భోజనంచేస్తేనే గాని వండిన మనిషికి తృప్తి ఉండదు. ఇక్కడి నుంచి నేను కష్టపడతాను అని మీ కనిపిస్తే, ఎవరినీ భోజనాలకి పిలవకండి" అంటూ సీత రెండో వైపు తిరిగి పడుకుంది. నిజానికి వాళ్లకి పచ్చడి మెతుకులు పెట్టి, సీతకి తన ఇమేజ్ పాడుచేసుకోవడం ఇష్టం లేదు.

ఇందిర వచ్చింది. వంటింట్లో సామాను చూసింది. "అయ్యో! ఇవన్నీ ఎందుకు కొన్నారండీ? నేను తెస్తున్నాను కదా?" అంది కొన్ని సామాన్లు చూసి.

"ఏమో, నువ్వు తెస్తావని నాకేం తెలుసు? సీత కొనమంది, కొన్నాను. అవి ఇంటికి అవసరం అంది సీత" అన్నాడు బాబు.

"ఆవిడను అడిగి కొనటం దేనికి? ... నేను వస్తున్నాను కదా?" సాగదీసింది, బాబు.

... ఇందిర, ఇందిర నిజంగా బాధపడింది. పదువు రోజుల్లో రెండు వందల రూపాయలు దండగైతే బాధపడటం సహజమే! ఇందిరకి పెళ్లంటే కొన్ని కలలున్నాయి. అందులో ముఖ్యమైన, అందమైన కల స్వంత ఇంట్లో, తివాచీలు పరిచిన గదిలో బోర్లా పడుకొని 'ఫెమినా' చదువుకోవడం. అది తీరాలంటే తను మొగుడి జీతాన్ని పొదుపుగా వాడి, డబ్బు వెనక వెయ్యాలి! అలాంటి నిర్ణయంతో మొగుడి దగ్గరకు వచ్చిన ఇందిరకు అడుగులోనే హంసపాదులాగా తన కలలో రెండు వందల రూపాయల మేరకు వెలితి ఏర్పడింది. అందుకే బాధపడింది.

"సీత మన పనంతా తనదే నట్టు మీద వేసుకుని మనొచ్చేటప్పటికి అన్నీ అమర్చేస్తే, నువ్వు అత్తగారిలా విమర్శిస్తున్నావు!" అంటూ బాబు కొంచెం హాయిగానే అన్నాడు.

'ఆవిడని పెత్తనం వేసుకుని అన్నీ ఏం దమర్చ మన్నారు? నా ఇల్లు నే నెలా దిద్దుకోవాలని ఆవిడకు తెలియదూ?' ఇవన్నీ ఇందిర మనస్సులో అనుకుంది. మొగుడు అసలే కొత్త. అందులోనూ వచ్చిన రోజునే దెబ్బలాటేమిటి! అందులోనూ సీత అనే సంబంధం లేని ఆవిడ కారణంగా తాము దెబ్బలాడుకోవడమేమిటి? అనుకుని ఇందిర ఊరుకుంది. బాబు ఇందిరని పూట కో హోటలు చొప్పున తిప్పాడు, ఇంట్లో వంట చెయ్యవలసిన అవసరం లేకుండా. ఇందిర పూర్వం ఎప్పుడూ హోటలు భోజనం చెయ్యలేదు. అందుకని ఇందిరకి హోటలు భోజనం చాలా నచ్చింది. ఎప్పుడైనా చేసే వాళ్ళకి హోటలు భోజనం, మెస్సు భోజనం చాలా నచ్చుతాయి. రోజూ భోజనం చేసే వాళ్లకి ఇంటి భోజనం, ఎప్పుడి మెతుకులైనా నచ్చుతుంది. అదే తమాషా. బాబుకి అందుకనే సీత పెట్టే భోజనం అంటే అంత ఇష్టం.

చక్కగా తను, బాబు ఎదురెదురుగా కూర్చుని కళ్లలోకి చూసుకుంటూంటే హోటలు వాడు పప్పు, కూరలు, పచ్చడి, అప్పడం, సాంబారు, చారు, పెరుగులతో భోజనం పెట్టడం ఇందిరకి నచ్చింది. ఆ ఉత్సాహంలో—"ఈ ఊళ్లో హోటళ్లలో భోజనం చాలా బాగుంటుందండీ!" అంది.

"అయ్యో! ఈ భోజనాన్నే నువ్వు బాగుందంటున్నావంటే మా సీత పెట్టే భోజనం తిన్నావంటే అసలు వదలవు. చాలా బాగా చేస్తుంది" అన్నాడు ... భోజనంతో ... బాబు.

నాటక ప్రదర్శనం
'రాగరాగిణి'

అనుమానాలు, అపోహలు మనిషిని విలువైనా దహించి వేస్తాయి. ఆడదాని పోటంటు ఆవేశం రాగా, ఆవేదనలో తొందరపడి మాట జారితే జీవితం కారడవిలా ఎలా మారిపోతుందో కళ్ళకు కట్టినట్లు వివరించే నాటకం శ్రీ గొల్లపూడి మారుతీరావు రచించిన 'రాగరాగిణి'.

మద్రాసు 'కళాభారతి' సాంస్కృతిక సంస్థ ఆధ్వర్యంలో విశాఖపట్టణం బహురూప నటసమాఖ్య వారు ఇటీవల ఈ నాటకాన్ని ప్రదర్శించారు. వాణీ మహల్‌లో జరిగిన ఈ ప్రదర్శనం చాలా చక్కగా జరిగింది.

రఘుగా కృష్ణచైతన్య, శేషుగా జగన్నాథరావు, కేశవరావుగా వి. ఎస్. ఎస్. మూర్తి, పతిగా డాక్టర్ అడవ్సి, వరంధామయ్యగా కె. వి. ఎల్. నరసింహం, డాక్టర్‌గా ఎస్. కె. మిశ్రా, రంగయ్యగా కె. కొండలరావు, శీనుగా మాస్టర్ రమణాజీ, రాధగా కుమారి విజయలక్ష్మి, లలితగా శ్రీమతి శ్యామల నటించారు. మ్యూజిక్ డాక్టర్ డేకీ [illegible]ందరం. మేకప్ వన్నెబాబు. దర్శకత్వం ఎస్. కె. మిశ్రా.

ఆధునిక రంగస్థలానికి అపూర్వ సేవ చేసిన కీర్తిశేషులు కె. వెంకటేశ్వరరావు స్థాపించిన సంస్థ బహురూప నటసమాఖ్య 'రాగరాగిణి' ప్రదర్శనా విధానంలో ఆయన తీర్చి దిద్దిన విలువలు బాగా కనిపించాయి.

శ్రీ కృష్ణచైతన్య, కుమారి విజయలక్ష్మి, కె. వి. ఎల్. నరసింహం, వి. ఎస్. ఎస్. మూర్తి, అడవ్సి, శ్యామలగార్ల పొందికతోకూడిన నటన ఈ నాటకాన్ని రసవత్తరంగా నడిపించింది.

ఒక కథని నడిపిస్తూ, [illegible] చనిపోయినట్లు చూపిన ఘట్టం ప్రేక్షకులను ఆకట్టుకుంది. అయితే, ప్రేక్షకులు 'అయ్యో' అనేలోగా లైటు ఆర్పడం, నటులు వెళ్ళిపోకుండానే లైటు వెలగడంతో ఆ ఘట్టంలో చూపించిన అపూర్వ నటనకు విలువ సన్నగిల్లి పోయింది. చనిపోయిన వ్యక్తి అంతలోనే లేచి నడుగడితే ఎబ్బెట్టుగా ఉంటుంది. నవ్వుకుంటారు. అదే జరిగింది.

ఈ నాటకానికి పాటలు డాక్టర్ [illegible]లంబు రాశారు. లైటింగ్ బాగున్నా, టెక్నికల్ లోపాల్ మరి ఏమిటో వెలగవలసిన చోట ఆరడం, ఆరవలసినచోట వెలగడం జరిగింది.

కథలో క్లైమాక్స్ గనుక మారించి వచ్చినప్పుడు స్త్రీల వేషధారణలో పాటు గొంతులోనూ, హావభావాలలోనూ తగిన మార్పు రావాలి. యౌవనంలో రాధ గొంతులో పిడుగులు ధ్వనించినా, ఆఖరి దశలో ఇంకా ఆ ఉద్రేకం, ధ్వని అవసరం లేదుకదా?

ఈ నాటక ప్రదర్శనం సందర్భంగా 'కళాభారతి' వ్యవస్థాపకులు కీర్తిశేషులు వెంకటేశ్వరరావుకు అంజలి ఘటిస్తూ ఆయన నట జీవితాన్ని నాలుగు స్లైడ్స్ లో ప్రదర్శించి చూపి పెట్టడం ప్రశంసనీయం.

'రాగరాగిణి' ప్రదర్శనం ఎక్కడా విసుగు లేకుండా ప్రేక్షకుల్ని ఆకట్టుకుంది.

—ఎల్లోరా

ఆ మరునాడు బాబు, ఇందిర రామారావు దంపతుల్ని చూడ్డానికి వెళ్ళారు. కొత్త కావటంచేత ఇందిర నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయింది. "మీరు చాలా రిజర్వ్‌డ్ అనుకుంటాను" అంది సీత. ఇందిర నవ్వింది. సీతలాగా తన భార్య కలివిడిగా లేకపోయినందుకు బాబు బాధపడ్డాడు. కాని, సీత కూడా మొదట్లో ప్రేక్షకురాలిలా కూర్చునే దన్న విషయం మరిచి పోయాడు. సీత ఇందిరను ఇంప్రెస్ చెయ్యటానికి చాలా హడావిడి చేసింది. అది తెచ్చిపెట్టుకున్నట్టు ఎబ్బెట్టుగా కనిపించింది ఇందిరకు. సీత కాఫీ చేసి అందరికీ ఇచ్చింది. బాబు బ్రహ్మాండం అన్నాడు. సీత ఇందిరకేసి చూసింది. ఆ చూపులో మెప్పుకోలు ఆశిస్తున్నట్టు అనిపించింది ఇందిరకు. ఇందిర మాట్లాడలేదు. సీతకి ఇందిర పొగరు నచ్చలేదు.

మరుసటి ఆదివారం సీత భోజనానికి పిలిచింది. అలాగే వస్తామంటూ బాబు, ఇందిర లేచారు. దారిలో—"సీత కాఫీ బాగా చేస్తుంది కదూ?" అన్నాడు బాబు.

"మాకు డికాక్షన్ చేసి కాఫీ ఇష్టపడుతుంటాను" అంది ఇందిర.

"కాఫీ ఎలా చేసినా బాగుంటే ఇష్టం" అన్నాడు బాబు. అక్కడితో సంభాషణ ఆగిపోయింది.

ఆదివారం నాడు మధ్యాహ్నం బాబు, ఇందిర భోజనానికి వెళ్ళారు. బాబు వంటను మెచ్చుకుంటున్నాడు. రాజా భోజనం గొప్పగా ఉందన్నాడు. రామారావు నవ్వి ఊరుకున్నాడు.

"మా ఆవిడను వంటకు నీ దగ్గర ట్రెయినింగ్‌కి పంపుతాను" అన్నాడు బాబు. ఇందిర చిన్నబుచ్చుకుంది. ముఖం పాలిపోయింది. ఆ మధ్యాహ్నం అక్కడ కూర్చున్నంతసేపూ సీత ఎంత చనువుగా బాబు, రాజా మాట్లాడుతుంటే వినలేక ఇందిరకు బోర్ కొట్టింది.

ఆ సాయంత్రం—"సీత వంట ఎలా ఉంది?" అని అడిగాడు బాబు.

"ఏముంది విశేషం? మా ఇంట్లో ఇంతకంటే రుచిగా వండుకుంటాం" అంది ఇందిర.

"వండటం ముఖ్యం కాదు. ఎంత శుభ్రం ఉందో మనిషి దగ్గర చూశావా? ఇల్లు పువ్వులా మెరుస్తుంది" అని మెచ్చుకున్నాడు బాబు.

"నా మొహం. ఆ కాస్త పనికి ఇరవై గిన్నెలు చేసింది. ఏదో మధ్యాహ్నం సినిమాకి వెళ్ళారట. ఆ క్లీనింగ్ పని మనిషి వచ్చి వెళ్ళిపోయిందట. ఆ పూట అంటు గిన్నెలన్నీ స్నానాల గదిలో పోసిపెట్టింది. మాసిన బట్టలన్నీ పడక గదిలో మంచం కిందికి తోసి కనబడకుండా దుప్పటి కిందికంటా లాగింది. మీరు మగవాళ్ళు కనుక ఇవన్నీ గమనించి ఉండరు" అంది ఇందిర.

ఓ పదిహేను రోజులు పోయాక రామారావుని, సీతని, రాజాని బాబు భోజనానికి పిలిచాడు. సీత—"వస్తాను. వచ్చి చెయ్యాలి. ఏ కూరలే కొత్త" అంటూ వచ్చి లోకి దిగబోయింది.

'ఇందిరా! సీతని చెయ్యనీ' అనటానికి బాబుకి ధైర్యం చాలలేదు. బాబు ఆ మాట అనకపోవడంతో సీత మూతి ముడుచుకుని కూర్చుంది.

భోజనాల దగ్గర రామారావు, రాజా ఇందిర వంటను మెచ్చుకోవటం [illegible] కారణం [illegible]. సైగా రామారావు—"ఇందిరగారూ, మా ఆవిడ చేస్తుంది - ఏం లాభం? గట్టిగా రాళ్ళలా ఉంటాయి. ఇంత మెత్తగా కుదరవు" అంటూ ఉత్సాహంగా [illegible] సీతకి [illegible]. సీత కింతవరకు [illegible] లేదు. ఇంతవరకు [illegible] ఆమె ప్రశంస [illegible] మనింటందరూ [illegible] అని చెప్పింది. ఇది విన్నట్లు ఇందిర—"మేము [illegible] చేసుకున్నాం, ఇంకా నువ్వు చేసి చూపించు మా అమ్మ [illegible] మాకు" అంది. అందులో "మరి నేను వంట బాగా చెయ్యక ఏమి?" అన్న ధ్వని ఉంది.

మధ్యాహ్నం రాజా [illegible] సాధించిన [illegible], ఇందిరను [illegible] సీత భరించలేకపోయింది. [illegible], [illegible]—[illegible] పెడితే [illegible] సీతకి అర్థం కాలేదు.

కొద్ది రోజుల్లో సీత [illegible], అప్పారావు [illegible] ఇద్దరు [illegible] వాడుకను ఆపించి, వాళ్ళ [illegible] మొదలు పెట్టింది.

రాజా, [illegible] ఇందిరను [illegible]. [illegible] రాజాకు [illegible] చెప్పదు. ✱